

POSTANOWIENIE

Dnia 13 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Korzeniowski

w sprawie z powództwa R. J.

przeciwko D. S. prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą P. [...] z siedzibą w K.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych i ekwiwalent za urlop, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń

Spółecznych w dniu 13 stycznia 2022 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 23 września 2020 r., sygn. akt III Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. zasądza od pozwanego D. S., prowadzącego działalność gospodarczą P. [...] z siedzibą w K., na rzecz powoda R. J. 1.350 zł (jeden tysiąc i trzysta pięćdziesiąt) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Ł. wyrokiem z 23 września 2020 r. oddalił apelację pozwanego D. S. od wyroku Sądu Rejonowego w Ł. z 4 grudnia 2019 r., który zasądził na rzecz powoda R. J. 34.097,96 zł z odsetkami, w tym 29.541,32 zł tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych i 4.556,64 zł tytułem ekwiwalentu za urlop.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. Skarżący argumentował, że w

sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), prowadzące się do odpowiedzi na pytanie:

Czy w sprawie o zapłatę ekwiwalentu pieniężnego za niewykorzystany urlop wypoczynkowy obowiązek wykazania, iż podpisywane przez pracownika wnioski urlopowe nie odzwierciedlały rzeczywistego wymiaru wykorzystanego urlopu, spoczywa na pracowniku?

Zaznaczono również, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) - tj. art. 308 k.p.c. W orzecznictwie sądów powszechnych prezentowane są bowiem sprzeczne stanowiska, co do możliwości wydawania orzeczenia w oparciu o dowody w postaci nagrań zawierających zapis dźwięku rozmowy, w sytuacji gdy do uzyskania tego nagrania doszło bez zgody i wiedzy osób uczestniczących w rozmowie.

Pozwany wniósł o nieprzyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie kosztów.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie przedstawia zasadnej podstawy przesądu i dlatego nie został uwzględniony.

Skarżący nie wykazuje istotnego zagadnienia prawnego, które ma na uwadze art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., gdyż sformułowana kwestia nie ma takiej rangi. Skarżący sformułował zagadnienie, które dotyczy stosowania prawa procesowego w sytuacji, gdy sąd powszechny samodzielnie ustala stan faktyczny i suwerennie stosuje prawo materialne. Na tym tle należy zaznaczyć, że Sąd Najwyższy nie wydaje wytycznych dotyczących stosowania prawa procesowego lub materialnego. Kontroluje stosowanie prawa tylko w zakresie określonym w ustawie, w przypadku skargi kasacyjnych w granicach podstaw i zarzutów kasacyjnych (art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.). Podkreśla się to, gdyż procedura cywilna określa postępowanie dowodowe. Podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Treść pytania i jego uzasadnienie nie składa się zatem na istotne zagadnienie prawne, gdyż w przeciwnym razie,

skarga kasacyjna stałaby się powszechną instancją. Ponadto odpowiedź nie może być oderwana od sprawy (art. 398⁹ § 1 k.p.c.). Chodzi o to, że ustalenie stanu faktycznego w sprawie uwarunkowane było szeregiem dowodów. Okoliczności były sporne w niemałym zakresie. Rozstrzygnięcie sprawy zależało od szeregu ustaleń i ocen dowodowych, co jak zauważano należy do sądu powszechnego. Prawo materialne dotyczące nadgodzin i ekwiwalentu za urlop nie jest skomplikowane i pozwalało na wyprowadzenie określonych reguł dowodowych, choćby z obowiązku prowadzenia ewidencji czasu pracy przez pracodawcę (art. 149 k.p.). Prawo materialne jest pomijane we wniosku jako element zgłoszonej podstawy przysądu, co potwierdza, że zagadnienie prawne nie może być redukowane do kwestii tylko faktycznej lub dowodowej. Wszak kwestia procesowa w postępowaniu kasacyjnym ma znaczenie, jeśli naruszenie przepisów mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.). O wyniku sprawy decyduje prawo materialne, gdyż to wedle tego prawa sąd powszechny ocenia jakie znaczenie mają fakty i dowody (art. 227 k.p.c.). Skoro taką miarą ocenia się zasadność zarzutów procesowej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), to uprawnione jest stwierdzenie, iż zagadnienie nie ma rangi istotnego zagadnienia prawnego, gdyż zgłoszony problem nie wykracza poza stosowanie prawa przez sąd powszechny w zakresie ustalenia podstawy faktycznej, co podlega kontroli przed sądem odwoławczy drugiej instancji, a na etapie postępowania kasacyjnego na podstawie zarzutów procesowej podstawy kasacyjnej (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Skarżący nie wykazuje również podstawy przysądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Wówczas w centrum zainteresowania jest tylko sam przepis ze względu na kwalifikowaną potrzebę jego wykładni, wynikającą z poważnych wątpliwości w wykładni lub rozbieżności w orzecznictwie. W ramach przysądu nie ocenia się zgodności z prawem orzeczeń innych sądów. Niemniej uprawnione jest stwierdzenie, że wskazane w uzasadnieniu wniosku orzeczenia Sądów powszechnych nie świadczą o kwalifikowanej rozbieżności w wykładni i w stosowaniu art. 308 k.p.c. Przepis ten nie eliminuje potajemnego nagrania jako dowodu. To, że nagranie jest nieetyczne albo niezgodne z prawem, nie oznacza, że nie jest dowodem w rozumieniu art. 308 k.p.c. Znaczenie ma wartość dowodowa oceniania na tle całego materiału sprawy, przedmiotu sporu, twierdzeń i stanowisk

stron. Taka wykładnia wynika także z orzeczeń Sądów przywołanych we wniosku. W ramach oceny podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. nie ocenia się zasadności (trafności) orzeczeń Sądów. Oznacza to, że również obecna sprawa wymaga indywidualnej oceny.

„Nagrania dokonane bez zgody i wiedzy rozmówcy po zweryfikowaniu ich autentyczności mogą być dowodem w postępowaniu cywilnym (wyrok SN z 25.04.2003 r., IV CKN 94/01, LEX nr 80244). Jednak ocena treści takich nagrań musi być bardzo wyważona i uwzględniać możliwość manipulowania rozmową przez rozmówcę świadomego jej nagrywania. Okoliczności, w jakich nastąpiło nagranie, wskazujące jednoznacznie na poważne naruszenie zasad współżycia społecznego, np. przez naganne wykorzystanie trudnego położenia, stanu psychicznego lub psychofizycznego osoby, z którą rozmowa była prowadzona, mogą dyskwalifikować ten dowód. Brak takiej zgody osoby nagranej na wykorzystanie nagrania w celach dowodowych przed sądem cywilnym wymaga przeprowadzenia oceny, czy dowód – ze względu na swoją treść i sposób uzyskania – nie narusza konstytucyjnie gwarantowanego (art. 47 Konstytucji RP) prawa do prywatności osoby nagranej, a jeżeli tak, to czy naruszenie tego prawa może znaleźć uzasadnienie w potrzebie zapewnienia innej osobie prawa do sprawiedliwego procesu – art. 45 Konstytucji RP (wyrok SN z 22.04.2016 r., II CSK 478/15, LEX nr 2075705)” – por. Komentarz do KPC – art. 308 pod red. M. Manowskiej 2020 r.

Przepis art. 308 k.p.c. nie rozróżnia nagrań legalnych i nielegalnych. Orzecznictwo sądowe nie jest też źródłem prawa powszechnego (art. 87 ustawy zasadniczej) i dlatego nie może prowadzić do zmiany przepisu ustawy procesowej o postępowaniu dowodowym. Przepis art. 308 k.p.c. jest jasny. Nie wyklucza dowodu z nagrań rozmów, bez zgody i wiedzy osób uczestniczących w rozmowie. Znaczenie takiego dowodu podlega ocenie w indywidualnej sprawie. Różne sytuacje i spory wyostwiają też wykładnię, jednak co do zasady nie można stwierdzić, iż art. 308 k.p.c. stanowi o niedopuszczalności dowodu z takich nagrań. Recz w tym, że ocena dowodów ma ostatecznie znaczenie w aspekcie treści norm prawa materialnego, które sąd suwerennie stosuje. Takie jest sedno i znaczenie tego przepisu, stąd nie można stwierdzić, iż wskazane we wniosku orzeczenia

sądów powszechnych uzasadniają istnienie kwalifikowanej rozbieżności w orzecznictwie jako przesłanki podstawy przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Orzecznictwo nie zmienia treści przepisu art. 308 k.p.c. Wykładnia (systemowa, aksjologiczna) również nie uzasadnia ograniczenia stosowania tego przepisu. Podstawą stosowania prawa materialnego powinien być rzeczywisty stan faktyczny i temu może służyć dowód z nagrania, z uwzględnieniem sytuacji w jakiej dochodzi do nagrania, w tym pewnej przewagi nagrywającego, jeśli nie nawet manipulacji. Ocena dowodu odbywa się na tle całej sprawy, materiału, twierdzeń i stanowisk stron, innymi słowy nagranie może być dowodem. Nie można orzeczniczo wykreować zakazu stosowania takiego dowodu, gdyż byłoby to sprzeczne z ustawą i prawem do sprawiedliwego rozpoznania sprawy. Nie oznacza to zatem każdorazowo przewagi nagrywającego. Zagadnienie to wykracza jednak ponad potrzebę argumentacji, gdyż Sąd Najwyższy nie zastępuje prawodawcy, co tłumaczy, że przy braku innej regulacji problemu, nie może dać wykładni bezwzględnie wiążącej. Jak wskazano, procedura wystarczająco jasno i komplementarnie reguluje postępowanie dowodowe a rozstrzyganie sporów należy do sądów powszechnych.

Z tych motywów orzeczono jak w sentencji (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach orzeczono na podstawie § 2 pkt 5, § 9 ust. 1 pkt 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (wpz 34.098 zł – stawka minimalna 3.600 zł x 75% x 50%).